ANG **Bayan**
Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo
Edisyong Hiligaynon
Tuig LIII No. 12
Hunyo 21, 2022
www.cpp.ph

EDITORYAL

Isug-alaw ang mga daku nga pagbato sa ilehitimo nga rehimeng US-Marcos II

Sa sulod sang napulo ka adlaw, pagahiwaton ang isa sa labing ginakangil-aran kag labing makahuluya nga pangkasaysayan nga palaguwaon sa pungsod: ang pagsumpa ni Ferdinand Marcos Jr bilang ika-17 presidente sang Gubyerno sang Republika sang Pilipinas.

Makaligad ang masobra 36 tuig halin nga ginpatalsik sa Malacañang, magabalik sa putuk-putukan sang gahum pangpulitika sa Pilipinas ang labing ginakangil-aran nga pamilya Marcos. Sa halos duha ka dekada, nagpatuyang sila kag naghari-harian. Ang pagsaka ni Marcos Jr bilang presidente sang Pilipinas daw paglugod sang kalamansi sa wala pa nagapali nga pilas sang banwa.

Ilehitimo ang rehimeng Marcos II. Nakatungtong ini sa basehan sang gindaya nga eleksyon. Nakighimbon si Marcos Jr kay Duterte agud gamiton ang Comelec kag ang kumpanya nga nagapadalagan sang dekompyuter nga pag-isip agud ipeke ang "landslide victory". Nahibal-an sang mga eksperto nga salamangka ang iya 31.5 milyong boto. Subong lang natabo nga labaw sa pinakamataas nga boto sang nagdaug nga senador ang boto nga nakuha sang kandidato sa pagkapresidente, labi na sang isa ka istambay nga sang nagligad nga pila ka tuig nakilala lang nga nalutos sa eleksyong bise-presidente. Ginapagwa sang pila nga naluko sang mga Marcos ang ulo sang mga Pilipino.

Ugaling indi magpaluko ang pumuluyong Pilipino. Ginasikway nila ang ilehitimo nga rehimeng Marcos II kag determinado sila nga batuan ang tanan nga tuyo nga baliskaron ang ila makasaysayan nga husgar batuk sa mga Marcos kag padayon nga isulong ang paghimakas para sa katarungan.

Muklat ang pumuluyo sa plano nga gamiton ni Marcos Jr ang poder agud ibasura ang mga kaso sang korapsyon kag pagpandambong para dalayon nga makalikaw sa silut si Imelda, kag padayon nila nga patuyangan ang masobra $10 bilyon nga kinawatan nga manggad.

Muklat ang pumuluyo nga pagagamiton ni Marcos Jr ang poder agud tapnaon kag pahipuson ang mga nagapamatuk sa iya nga pagginahum. Subong pa lang, gindeklarar na sang pulis nga indi pagtugutan ang mga "iligal nga raliyista" sa Hunyo 30 kag balabagan ang sin-o man nga magapakamalaut sa ilehitimo nga rehimen.

Pareho sang gindeklarar sang mga Marcos, pagagamiton nila ang gahum agud bag-uhon ang pagkasulat sa kasaysayan, paguwaon nga "bulawanon nga panahon" ang layi militar kag panason ang kamatuoran sang lapnagon nga korapsyon kag

pagpandambong, madamuan nga pagkulong, pagtortyur kag pagpatay sa mga nagahimakas batuk sa diktadurya. Ginakugmat na ang sin-o man nga magbuyagyag sang kamatuoran bahin sa madulom nga panahon sang paghari ni Marcos. Ginabansagan sila nga "komunista" kag ginapaandaman nga himuon nga target sa kontra-insurhensya.

Muklat ang pumuluyo nga himuon ni Marcos Jr ang anum ka tuig para dalayon nga paslawon ang pagbawi sa ginkawat nga manggad sang mga Marcos, kag para labi pa nga palaparon ang ila burukrata-kapitalistang manggad paagi sa pagpanglubag kag pagpanuhol sa mga daku nga negosyante, pagbulsa sa porsyento sang mga kontrata nga pagasudlan sang gubyerno kag pagpalapad kag pagpalawig sa ila pangpulitika nga dinastiya.

Muklat ang pumuluyong Pilipino nga pagapadayunon sang rehimeng US-Marcos II ang mga polisiya nga neoliberal nga dikta sang mga bangko kag monopolyo kapitalista nga dumuluong sa pagpanguna sang US. Sa tunga sang pagkabangkarote sang estado (nga ang badyet sa tuig 2022 ginsipot na ni Duterte), ginbilinan sang mala-bukid nga utang sa gubyerno, nagapamahug nga igapanaog sa banwa ang labing mabug-at nga mga buhis. Sa paltik nga pangako nga magadul-ong sang kauswagan, ginahatag ang tanan nga pabor sa mga dumuluong nga kapitalista, labi na sa mga daku nga plantasyon kag operasyon sa pagmina, nga nagadambong sa dunang manggad sang Pilipinas, nagapang-agaw sa duta kag nagaupang sa pag-uswag sang pungsod.

Sa idalom ni Marcos Jr, pat-ud padayon ang pagluhod-luhod sa imperyalistang US kag China, pangunahon sa US, labi na sa pagpabaskog sang presensya militar kag pagpasilabot sini sa Pilipinas. Magapadayon ang pagkamasulundon sang reaksyunaryong estado sa doktrina nga kontra-insurhensya pabor sa gera nga nakasandig sa armas kag bomba nga ginabaligya sang mga kumpanyang Amerikano.

Patimaan sang labing pagkagaruk sang nagaharing sistema ang pagpungko ni Marcos Jr sa putuk-putukan sang reaksyunaryong estado bilang pangunahon nga tagapangapin sa interes sang nagaharing sahi kag sang nagaharing sistema nga malakolonyal kag malapyudal.

Ang labing paglala sang krisis sang sistema sa idalom ni Marcos Jr magabun-ag sang sitwasyon nga pabor para isulong ang dalagku nga mga pagbato sang pumuluyong Pilipino kag ang armadong rebolusyon. Ginatulod ang mga mamumugon, mangunguma kag iban nga pigos nga sektor nga mag-organisa kag ipakigbato ang ila reklamo kag pangapinan ang ila kaayuhan sa atubang sang nagatinaas nga presyo kag balayran, manubo nga sweldo, kawad-on sang pangabuhian, kakulangon, kawad-on kag pagpang-agaw sang duta, manubo nga presyo sang mga produkto sa uma, kag pagbaha sang mga dumuluong nga produktong agrikultural.

Sa idalom ni Marcos Jr, labing magatingkad ang pagkatunga sang katilingban nga Pilipino sa tunga sang pila nga nagaharing sahi nga nagapatuyang sa manggad, kag sang mayorya nga pumuluyong pigos kag ginahimuslan nga hagmak sa kabudlayan kag kaimulon. Dapat wala sang kakapoy nga pukawon, organisahon kag pahulagon ang pumuluyong Pilipino kag sige-sige nga padakuon kag palaparon ang ila mga paghimakas masa.

Sa pagduko ni Marcos Jr sa US kag China, labing mabuyagyag ang wala sang matuod nga kahilwayan kag ang kakinahanglanon nga isulong ang paghimakas para sa pungsodnon nga kahilwayan.

Ang nagapasingki nga pangpulitika nga pagpamigos kag pagsara sang dalan para sa nagkalainlain nga porma sang pagpahayag kag pagbato magatulod sa nagadamo nga pumuluyo nga kolektibo nga iduso ang ila basehan nga mga kinamatarung. Dapat nila nga militante kag maisog nga batuan ang tanan nga porma sang pagpamigos kag idemanda ang ila mga kinamatarung – lakip ang pagmartsa batuk sa pagsumpa ni Marcos Jr—kag pamatukan ang pagdumili sa espasyo para hilway nga magpahayag.

Ang pagsara sa mga ligal nga porma sang pagpahayag labing nagaduso sa pumuluyong Pilipino sa dalan sang rebolusyonaryong armadong paghimakas. Sa idalom sang ilehitimo nga rehimeng US-Marcos II kag paglapak sa mga demokratikong kinamatarung, labing indi mabalibaran nga matarung kag kinahanglanon ang armadong pagbato. AB

ANG Bayan

Tuig LIII No. 12 | Hunyo 21, 2022

Ang Ang Bayan ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray, Ingles kag Espanyol. Nagabaton ang Ang Bayan sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauswag sang aton pahayagan.

Kaundan

Ang Ang Bayan ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Plipinas

ang.bayan@cpp.ph

Ginkawat nga eleksyon

Kumbinsido ang mga eksperto sang nagligad nga eleksyon nga may *election rigging* o lapnagon nga pagdinaya sa eleksyon para paboran si Ferdinand Marcos Jr. Nahimo ini paagi sa pagprograma sang mga *vote counting machine* (VCM) para awtomatiko nga magdugang kag magbuhin sang boto pabor kay Marcos.

Lakip sa mga eksperto sa teknolohiya kag eleksyon sanday anay upisyal sang Comelec kag NAMFREL nga si Gus Lagman, anay sekretaryo sang Department of Information and Technology nga si Eliseo Rio kag anay upisyal sang bangko nga si Franklin Ysaac. Ginpunto nila nga wala sang nagatan-aw nga mga eksperto sa teknolohiya sang ginbutang ang mga *SD card* sa mga VCM. Baliskad sa mga pagsulundan sa layi sa eleksyon, wala ginpatuman nga may ara nga *digital signature* sang mga *SD card*. Sa sini, wala sang nakahibalo kon ang *SD card* nga gin-eksamin sang mga eksperto amo man ang ginbutang sa mga VCM. May malaba nga panahon kon sa diin mahimo nga ginbag-o o ginbayluhan ang unod sang mga *SD card* para tugahon ang padron nga nagapakita sang wala pagbag-o sang porsyentuhan sa tunga sang mga boto para kay Marcos Jr kag Leni Robredo nga 68-32.

Sa adlaw sang eleksyon, mahimo pa gani nga wala gin-isip ang aktwal nga mga boto, siling nila. Wala sang pamaagi nga pat-uron nga husto ang isip nga ginapaguwa sang VCM.

Kaangut sini, ginkwestyon nila ang tuman kadasig nga transmisyon sang mga boto sa mga kompyuter sang Commission on Elections (Comelec) kag ang pagtinambak sang mga resulta nga wala ginasiling o ginapahibalo kon sa diin nga presinto naghalin ang mga ini.

Antes pa man ang eleksyon, maathag na nga tuman kakulang ang mga tikang agud siguruhon nga bukas sa publiko ang sistema sang eleksyon. Isa diri ang *random manual count* sa 200 presinto nga siling nila indi matuod nga random (ginpili nga wala sang padron) bangud magahalin ang listahan sa 757 presinto nga nauna na nga ginpili sang makina sang Comelec.

Ginduso nila, dapat gamiton ang sistema nga tambyolo para pilion ang mga presinto nga pagaisipon sang mano-mano sa pagberipika sa isip sang mga VCM. AB

Nagakuripon sang ganansya sa langis ang mga imperyalistang kumpanya

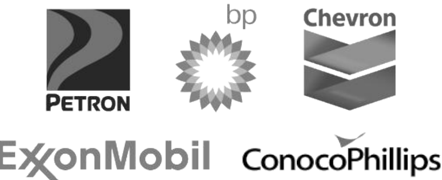
Samtang lumos sa kabudlayan ang mayorya sang pumuluyong Pilipino bangud sa pagtimbuok sang presyo sang mga produktong petrolyo, nagalutaw naman sa ganansya sa langis ang mga daku nga imperyalistang bangko kag ahensya sa pinansya kag mga higante nga kumpanya sa langis. Sa nagligad nga mga semana, naglab-ot na sa halos ₱100 kada litro ang presyo sang gasolina, doble sa presyo sini sa umpisa sang tuig.

Wala renda ang pagtulod sang mga imperyalista sa presyo sang langis paagi sa ispekulasyon sa merkado, ang ginatawag nga *oil futures*, o mga kontrata sa pagbakal sang langis sa isa ka natalana nga panahon sa palaabuton. Ginasuportahan ini sang mga daku nga bangko tulad sang JP Morgan kag Goldman Sachs kag nagkalainlain nga mga ahensya pangpinansya *(hedge funds)* kag pamuhunan (*investment houses*) nga nagabuhos sang pondo sa merkado kag pana-panahon nga nagaanunsyo sang pagtaas sang presyo para impluwensyahan ang presyo sa merkado.

Sa pihak sang gera sa Ukraine, wala sang kakulangan sa suplay sang langis o sa kapasidad sa pagrepina sang krudo. Nagataas ang presyo sang langis indi bangud nagadaku ang gasto sa produksyon, kundi para padakuon ang ganansya sang mga kumpanya.

Sa unang kwarto sang tuig, nagsaka sang 300% padulong sa $35 bilyon ang ganansya sang Shell, ExxonMobil, BP, Chevron kag ConocoPhillips, nga nalakip sa pinakadaku nga kumpanya sa kalibutan. Nagsaka man sang 25% ang kita sang China Petroleum and Chemical Corp., ang pinakadaku nga kumpanya sa pagrepina sa bilog nga Asia, kag nalakip sa pangunahon nga nagaeksport sang produktong petrolyo sa Pilipinas.

Nagakuripon man sang ganansya ang mga lokal nga kumpanya sa

langis. Sa unang kwarto, nagkita ang Petron Corporation sang ₱3.6 bilyon (doble sa nagligad nga tuig) samtang ₱3.5 bilyon naman ang kita sang Shell (tatlo kag tunga sa pilo kumparar sa 2021). AB

Presyo sang langis, panubuon!

NAGPROTESTA ANG MGA tsuper sa pagpanguna sang Piston sa atubang sang gasolinahan sang Petron sa Quezon City kag Valenzuela City para kundenahon ang liwat naman nga pagtaas sang presyo sang langis sang Hunyo 7 kag 14. Lima ka beses na nga nagtaas ang presyo sang langis halin ulihi nga semana sang Mayo. Ginbutong sini pataas ang presyo sang gasolina sang tubtub ₱100 kada litro sa pila ka lugar.

Hacienda Tinang: Laragway sang paltik nga reporma sa duta

Halos 100 mangunguma kag ila mga tagasuporta ang iligal nga gin-aresto sang Hunyo 9 sa Hacienda Tinang sa Concepcion, Tarlac. Ang 83 sa ila ginkasuhan sang *illegal assembly* kag *malicious mischief*. Apat ka adlaw sila nga nag-antus sang pagpabudlay sang mga pulis antes mahilway paagi sa pagpyansa sang masobra isa ka milyon sang Hunyo 12. Sa una nga pagbista sa korte sang Hunyo 17, ginpasakaan sila sang dugang nga apat pang kaso.

Aga sang Hunyo 9 nagsugod nga magbungkalan ang 94 benepisyaryo sang paltik nga reporma sa duta sa asyenda. Katuwang nila ang mga organisasyon nga nagasuporta sa ila. Suno sa Malayang Kilusang Samahan ng Magsasaka ng Tinang (Makisama-Tinang), organisasyon sang mga benepisyaryo, katuyuan sang bungkalan nga mahagan-hagan ang ila gutom labi na nga wala untat ang pagtaas sang presyo sang mga balaklon. Siling sini, malayo nga makaigo ang suhol sa tubuhan nga nagalab-ot lang sa ₱230 kada adlaw.

Wala pa sang duha ka oras ang bungkalan, nag-abot ang mga pulis kag ginpauntat sila bangud nagreklamo kuno ang Tinang Samahang Nayon Multi-Purpose Cooperative, isa ka kooperatiba nga ginapadalagan sang pamilya Villanueva, ang nagapanguna nga dinastiya sa pulitika sa Concepcion. Napunggan sang mga nagtipon ang una nga tuyo pagkatapos nga iinsister nga dapat atubangon sila sang Provincial Agrarian Reform Office.

Pagkatapos sang dayalogo, ginpadayon gihapon sang mga pulis sang Concepcion, katuwang ang indi magnubo sa anum pa nga yunit sang mga pulis kag militar, ang mapintas nga pagbungkag kag iligal nga pag-aresto sa halos tanan nga nagpasakup sa bungkalan.

Denekada nga pagpaniplang

Ginabug-os ang Hacienda Tinang sang 1,200 ektaryang tubuhan nga orihinal nga ginapanag-iyahan sang pamilya Aquino. Kabahin sini (200 ektarya) nga dapat ipaidalom sa reporma sa duta ginbaligya sang pamilya sa isa ka pribadong kumpanya. Ginbaligya sang amo nga kumpanya ang duta pabalik sa Department of Agrarian Reform (DAR). Sang Septyembre 26, 1995, nagpagwa ang ahensya sang listahan sang 236 nga mangin benepisyaryo sang duta sang asyenda.

Suno pa sa Makisama-Tinang, 22 tuig nga hungod nga ginlikom sang pamilya Villanueva ang mga papeles nga nagasaad nga kolektibo nga ginapanag-iyahan sang mga mangunguma ang duta. Tuig 2016 nahibal-an sang mga mangunguma nga benepisyaryo sila sang asyenda. Sa tuig man nga ina, nagpetisyon sila sa DAR para aregluhon ang pagbahin-bahin sang duta sa mga benepisyaryo. Nagpagwa ang ahensya sang pinal nga mandu sang 2018 kag 2019.

Gindingut sang mga Villanueva sa mga mangunguma ang ila kinamatarung sa duta bangud uyat sini ang lokal nga konseho sa barangay. Sang 1995, kapitan sang Barangay Tinang si Vernon Villanueva. Bilang kapitan, poderoso nga myembro siya sang Barangay Agrarian Reform Council nga nagapasiguro sa listahan sang mga benepisyaryo. Ang iya utod nga si Jojo ang nagadumala sang kooperatiba sang mga mangunguma nga kabahin sang 200-ektarya nga napaidalom sa Comprehensive Agrarian Reform Program o CARP. Sa subong, kapitan sang Barangay Tinang ang anak niya nga si Norman Villanueva samtang siya nagapungko nga konsehal sang Concepcion.

Suno sa Makisama-Tinang, daku ang papel sang mga Villanueva sa pagpugong sa ila pagbawi sa duta labi na pagkatapos nga magdaug nga meyor sa nagligad nga eleksyon ang utod nila nga si Noel Villanueva. Gin-updan pa mismo sang napilian nga meyor nga ini ang mga pulis para bungkagon ang bungkalan kag arestuhon ang mga nagpasakup sini.

Nagakatingala man ang mga mangunguma kon ngaa bisan may pinal nga mandu gintugutan gihapon sang DAR nga magpetisyon ang kooperatiba nga ginapadalagan sang mga Villanueva sang Abril 2021. Bangud diri, liwat nga ginpahamtang sa balidasyon ang listahan sang mga benepisyaryo. Nagakabalaka sila nga mahimo sila nga mabayluhan sang mga Villanueva.

Suno kay Antonio Flores sang Unyon ng mga Manggagawa sa Agrikultura (UMA), ang indi paghatag sa duta sa mga benepisyaryo halin pa 1995 maathag nga nagapakita sang kapaslawan sang CARP nga ipanagtag ang duta sa mga mangunguma. "Nahibal-an sang tanan nga ang nakapanginpulos sa tubuhan amo ang mga daku nga asendero kag aryendero dira sa Tarlac," siling niya. "(B)isan may CARP, nagapabilin nga pigos kag ginahimuslan ang mga lehitimo nga benepisyaryo, kag ang malala, wala sang ginahimo nga aksyon ang DAR para bungkagon ang kontrol sang mga manggaranon sa malapad nga duta."

Isa ka adlaw pagkatapos sang

Sundan sa pahina 5

Makasaysayan nga protesta, pilit nga ginapanas

Ginpataas na ang lebel sang kampanya para panason ang mapait nga handurawan sang 14-tuig nga paghari sang militar sang diktaduryang US-Marcos I subong nga nakabalik na sa estado-poder ang ila pamilya.

Ginpili ni Ferdinand Marcos Jr ang National Museum sa syudad sang Maynila bilang benyu sang iya nga inagurasyon bilang ika-17 presidente sa Hunyo 30. Siling niya, ini bangud diri nagsumpa ang nauna nga mga presidente sang paltik nga republika sang bilding pa ini sang Kongreso.

Ang matuod, gusto sang mga Marcos nga tabunan ang kasaysayan sang bilding nga ini bilang lugar sang isa sa pinakadaku nga paghulag sang mga estudyanteng Pilipino kontra kay Ferdinand Marcos Sr. Diri ginhimo ang makasaysayan nga paghulag sang dekada 1970 nga nagpalupok sa ginatawag nga "First Quarter Storm" o FQS. Sa unang kwarto sang 1970, daw kalayo ang wala-tuo nga mga demonstrasyon sa Maynila kag bilog nga pungsod kon sa diin ginatos kalibo nga pamatan-on nga Pilipino ang namuklat kag naghulag para tay-ugon ang pundasyon sang nagaharing estado.

Sang Enero 26, 1970, samtang nagapahayag sa banwa si Marcos Sr. sang iya nga ika-5 nga State of the Nation Address (una sa ikaduha niya nga termino sa sadto tig-4 tuig nga termino), nagtipon sa gwa sang bilding ang mga pamatan-on. Bitbit nila ang isa ka lungon nga nagserbi nga simbolo sang kamatayon sang demokrasya kag *effigy* sang isa ka buaya nga simbolo sang kurakot nga mga pulitiko.

Lakip sa mga nagprotesta ang 10,000 estudyante nga halin sa mga eksklusibong kolehiyo kag unibersidad. Nagpatapo sila sa mas daku nga grupo sang Kabataang Makabayan, Samahang Demokratiko ng Kabataan kag iban pang aktibista nga sektor. Sang maggwa sa bilding sang Kongreso ang mag-asawa nga Marcos, ginhaboy sa ila ang mga *effigy* nga lungon kag buaya. Bilang sabat, mapintas nga ginbungkag sang mga pulis ang aksyon protesta.

Naglawig ang dispersal sang pila ka oras nga nagserbi nga mitsa sa serye sang mga protesta sang mga pamatan-on-estudyante sa Kamaynilaan kag nagkalain-lain nga syudad kag banwa sa pungsod. Daw kalayo nga nagadabadaba sa katalunan sang bilog nga pungsod ang mga protesta halin Enero tubtob Marso 1970. (Gindetalye sa libro nga "Days of Disquiet and Nights of Rage" ni Jose F. Lacaba ang mga eksena sa mga adlaw nga ina.)

Pamahog sa kinamatarung sa hilway nga mga pagtilipon

Para tabunan ang handurawan sang FQS, hugot nga gindumilian sang subong hepe sang pulis nga si Gen. Vicente Danao ang pagpalapit sang mga "iligal nga raliyista" sa National Museum sa adlaw sang inagurasyon. Ginsuportahan ang dikta nga ini sang pagpamahog ni Eduardo Año kag sang sadto tagadumala sang layi militar nga si Juan Ponce Enrile sa pagsiling nga may pagahimuon ang mga raliyista nga ginbansagan nila nga mga "komunista" para "pakahuy-an" si Marcos Jr sa amo nga adlaw.

Bwelta sang Partido Komunista ng Pilipinas, madugay na nga "makahuluya" kag wala sang kredibilidad ang pamilya Marcos. Nahibal-an sang mga Pilipino kag sang bilog nga kalibutan nga ginkawat nila kag ila nga mga kroni ang binilyong dolyar sa kaban sang banwa. Samtang nagapatuyang sila sa sobra-sobra pagkabugana, ang mayorya nalubong sa lapnagon nga kaimulon kag gutom, sang wala sang untat ang iligal nga pagpang-aresto kag detensyon, tortyur kag mga pagpamatay sang mga ginadudahan nga subersibo o basta sin-o na lang makursunadahan sang mga armadong maton sang estado.

Gin-athag sang National Union of People's Lawyers nga indi kinahanglan sang permit para maghiwat sang isa ka pangpubliko nga pagtipon, baliskad sa ginasiling sang PNP. Suno sa mga abugado, protektado sang layi ang kinamatarung sa pagrali kag ang pagpangayo sang permit para lang mahatagan sang abiso ang lokal nga gubyerno sa panahon kag lugar sang pagahiwatan sini.

"Ang kinamatarung magprotesta sakop sang duha ka separado nga garantiya sa Bill of Rights—ang kinamatarung nga magpahayag kag kinamatarung sa malinong nga asembleya," suno sa grupo. Gani, indi mahimo nga arestuhon, kasuhan, lighuton o silutan sa anuman nga pamaagi ang sin-o man nga nagaupod sa isa ka malinong nga rali. AB

Halin sa pahina 4

bungkalan, gindumdom ang ika-34 anibersaryo sang CARP, Hunyo 10. Sa Tarlac, kadungan sini ang pagsaulog sang adlaw sang nagtaliwan nga agalon nga mayduta nga si Eduardo Cojuangco (Danding Cojuangco Day). Ang pagsaulog nga ini ginpasar sa Kongreso sang 2020 sang sadto kongresista nga si Noel Villanueva.

Ginkundenar sang UMA ang paggamit sang mga Villanueva sa mga katapu sang kooperatiba nga gintukod nila para punggan ang pagbawi sang mga Makisama-Tinang sa duta nga matarung nga magkadto sa ila. Ginkundenar man sang grupo ang NTF-Elcac sa *red-tagging* sa bungkalan para himuon nga kriminal ang pagbato sang mga mangunguma. AB

Tagapangapin sang kapalibutan, gin-aresto

Iligal nga gin-aresto ang tagapangapin sang kapalibutan nga si Vertudez "Daisy" Macapanpan, 68, sa Barangay Burgos, Pakil, Laguna sang Hunyo 11. Gindumog ang iya nga puluy-an sang 40 nga elemento sang mga yunit sang pulis. Bag-o lang matapos niya ang paghatag sang pahayag sa isa ka pagtilipon batuk sa mapanghalit nga Ahunan Pumped-Storage Hydropower Project nga plano nga tukuron sa Mt. Inumpog sa Sierra Madre.

Apat ka kaso sang pagpang-aresto, isa ka kaso sang pagpatay kag isa man ka tuyo nga pagpatay ang nareport sa nagligad nga mga simana. Ginluthang kag napatay sang mga elemento sang 7th IB ang Lumad nga si Calisa Langgaw, 57, residente sang Sityo Matingaw, Barangay Tacuhin, Palimbang, Sultan Kudarat sang Hunyo 6. Ginpatay si Langgaw, isa ka konsehal sa barangay, samtang nagapangayam sa bakulod sang Oh Luson, sakop sang Sityo Matingaw. Ginpagwa sang mga suldado nga katapo siya sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) kag gintamnan sang M16.

Sa Sorsogon, wala patugsiling nga ginluthang sang mga indi kilala nga lalaki sang Mayo 29, alas-9 sang gab-i ang mag-amay nga mangunguma sa Barangay Gabao, Irosin. Nararong sa pagpangluthang ang 16 anyos nga bata kag iya nga amay.

Sang Hunyo 4, ginhalughog kag ginkawatan sang mga suldado sang 31st IB ang balay ni Ricky Evaso, isa ka mangunguma sa Barangay Olandia, Barcelona sa pareho nga prubinsya. Ginkawat ang iya nga kwarta nga ₱7,000 nga pangbakal tani sang idik kag salaguron nga kuneho.

Nag-umpisa ang operasyon militar sang 31st IB sa mga banwa sang Gubat, Barcelona kag Bulusan halin Mayo 24. Nagakampo ang mga suldado sa *barangay hall* kag kapilya sang mga barangay sa amo nga mga banwa. Nagpatawag sang mga pulong ang mga suldado sang Hunyo 2 sa Barangay Bugtong sa Barcelona para piliton nga "magsurender" ang mga residente.

Sa Ifugao, gindakop kag pilit nga ginpasurender sang 7th ID si Emmanuel Tan sa Barangay Namal, Asipulo sang Mayo 30. Si Tan isa ka organisador pangkultura sa komunidad sang mga mangunguma kag tumandok sa lugar.

Sang Hunyo 12, iligal nga gin-aresto sang mga suldado sang 62nd IB si Macario Fat Sr., isa ka lider-mangunguma, sa Guihulngan City.

Sa Masbate, halin Mayo 30 tubtob Hunyo 1, duha ka mangunguma ang gindakop sa kaso nga pagpatay kag paglapas sa Anti-Terror Law, samtang tatlo ka kaupod nila sa kaso pilit nga ginpasurender sang lokal nga pulis sa banwa sang Cataingan. Gin-akusar sila nga mga katapo kag tagasuporta sang BHB. AB

Indi terorista si Ka Louie, kag iban pa

WALA SANG BASEHAN NGA GINLISTA sang "Anti-Terrorism Council" (ATC) bilang mga "terorista" sanday Ka Louie Jalandoni kag 10 iban pang indibidwal sa Resolution No. 31 sini nga ginpubliko sang Hunyo 15.

Si Ka Louie kilala nga negosyador sang National Democratic Front of the Philippines kag ginabilang nga "labing ginarespeto nga rebolusyonaryo kag tagasakdag sang pungsodnon-demokratikong kahublagan."

Luwas kay Ka Louie, ginhingadlan sang ATC si Simon Naogsan, tagapamaba sang Cordillera People's Democratic Front. Lakip man sa listahan sanday Afrecia/Apricia Alvares/Alvares Rosete nga kuno lider sang PKP sa Western Mindanao; si Maria Luisa Purcray sang Ilocos-Cordillera; Maria Gigi Ascaño-Tenebroso sang Kaguma kag upisyal sa pinansya sang PKP sa Southern Mindanao; kag Walter Alipio De Asis Cerbito sang Christians for National Liberation.

Samtang, lima nga iban pang "terorista" ang gin-angut sang ATC sa "lokal nga grupong terorista" nga Abu Sayyaf kag Daulah Islamiyah. AB

Barikada kontra mina sa Benguet. Nagbarikada ang mga upisyal kag mga lider-tumandok sa Bulalacao, Mankayan, Benguet batuk sa ginahimo nga operasyon sang Crescent Mining Development Corporation sang Hunyo 18. Siling nila, ang kasugtanan sa tunga sang kumpanya sang mina kag lokal nga gubyerno nagpasar sang nagligad nga tuig pa.

Pagpangapin sa pungsodnon nga soberanya. Naglunsar sang mga rali ang mga progresibong grupo sa Davao kag Cebu para dumdumon ang ika-124 tuig sang paltik nga kahilwayan sang Hunyo 12. Sa Davao, nagtipon ang mga raliyista sa Freedom Park para ipanawagan ang pagpangapin sa pungsodnon nga soberanya. Sa Cebu, nagtipon sila sa Fuente Osmeña Circle. Sa Metro Manila, naghiwat sang piknik ang mga progresibong grupo sa Bantayog ng mga Bayani.

Welga sa Tanduay. Nagdeklarar sang welga ang mga mamumugon sang Tanduay sa Talisay City, Negros Occidental sa pagpamuno sang Tanduay Bottlers Sorters Organization umpisa Hunyo 16. Ginaduso nila nga ibalik sa trabaho ang mga katapu kag lider sang unyon nga gindumilian nga magsulod sa pabrika. Nagpasaka ang mga mamumugon sang *notice of strike* sang Hunyo 1 pagkatapos ang pagpabor sang 100% sang mga mamumugon sa pagahimuon nga welga.

Kontraktwal nga mga gwardya sang UP, nagprotesta. Masobra 130 gwardya sa idalom sang ahensya sa pagtrabaho nga FEMJEG Security Agency ang nadulaan sang trabaho pagkatapos ihatag sang administrasyon sang University of the Philippines-Diliman ang kontrata sa Grand Meritus Security Agency. Sa natabo nga dayalogo sang Hunyo 6, wala sang maathag nga plano ang administrasyon sang UP para iempleyo sang bag-o nga ahensya ang mga gwardya. Kadam-an sa mga ginpahalin denekada na nga nagatrabaho sa unibersidad.

Ang ginakangil-aran nga mga negosyo ni Razon

Sa karera sang mga bilyunaryo, ara sa ikaduha nga pwesto si Enrique Razon Jr, isa sa pinakadaku nga burges-kumprador nga kroni ni Duterte. Sa nagligad nga anom ka tuig, napaboran siya sa mga kontrata sa gubyerno kag militar, kag naghugakom sang ganansya halin sa balhas sang mga mamumugon kag iban pang sahing anakbalhas. Sa panahon sang pandemya nga Covid-19, halos doble ang gindaku sang iya manggad. Halin ₱182.7 bilyon sang 2020, nagalab-ot sa ₱360 bilyon ang iya deklarado nga manggad subong nga tuig. Wala pa maupod diri ang nakatago nga mga deposito sa dumuluong nga mga bangko.

Pinakaulihi sa mga pamuhunan ni Razon Jr ang ginapabugal niya nga pinakadaku nga *solar farm* sa bilog nga kalibutan nga makumpleto sa 2027. Ang *solar farm* planta sang kuryente nga nagakuha sang enerhiya halin sa silak sang adlaw. Sang 2020, ginlamon ni Razon ang 50% sang kumpanyang Solar Philippines Tarlac Corp. nga ginapanag-iyahan ni Leandro Leviste.

Wala pa ginapubliko ang lokasyon sang *solar farm*, pero sa subong, naangkon na sang Solar Philippines ang 10,000 ektarya sa Batangas, Nueva Ecija kag Tarlac nga kadam-an sadto talamnan sang mais kag palay. Ginapahambog ni Razon Jr nga lampasan niya ang subong nga pinakamalapad nga *solar farm* sa India nga nagasakop sang 5,700 ektarya.

Ginapagwa ni Razon Jr nga maayo sa kapalibutan ang iya nga *solar farm*. Ang wala niya ginahambal, padayon man ang makahalalit nga operasyon sang iya nga mga kumpanya sa pagmina, pagtukod sang mga dam kag de-karbon nga planta sang enerhiya sa sulod kag gwa sang pungsod. Katumbas man sang iya nga proyekto ang pag-agaw sa linibo nga ektaryang duta nga agrikultural, kag pagkadula sang pangabuhian kag puluy-an sang mga mangunguma.

Kilala nga kroni ni Marcos Sr ang pamilya Razon nga nagserbi nga tawo-tawo sa paghugakom sang diktador sang minilyong dolyar nga balor nga propyedad. Si Razon Jr naman kilala nga kroni sang tagsa ka nagapungko nga presidente, labi na halin dekada 2000. Ginpondohan niya ang pagtukod sang National Unity Party kag sang sini lang naggasto sa kampanya ni Marcos Jr.

Sa idalom ni Duterte, sunud-sunod nga ginlamon ni Razon Jr ang Manila Water kag mga kumpanya sa kuryente, ang Apex Mining, mga *casino* ni Dennis Uy, kag iban pa. Napahigad man ang kaso batuk sa iya nga *estafa* bangud sa wala paghatag sang sapi sa isang kasosyo.

Isa sa nagapanguna nga kumpanya ni Razon Jr ang International Container Terminal Services Inc (ICTSI) nga bantog sa pagpamigos sa mga mamumugon sa piyer. Nakapwesto ang ICTSI sa 30 piyer sa 18 pungsod, nga kadam-an imol kag pigos ang kinamatarung sang mga mamumugon. Diin man nga bahin sang kalibutan nga may operasyon ang ICTSI, ginaantos sang mga mamumugon ang kadalok kag kapintas ni Razon Jr—manubo nga sweldo, pagpatrabaho nga indi luwas, kag madamuan kag iligal nga pagpahalin sang mga unyonista para islan sang mga wala sang benepisyo.

Sa Africa, monopolisado sang ICTSI ang operasyon sang piyer sa Madagascar kon sa diin 62% sang populasyon nagakabuhi sa sobrang kaimulon. Kontrolado sang kumpanya ang dalagan sang ginaimport nga pagkaon sa pungsod, gani wala nahuya si Razon Jr sang akuon niya ang sukot didto 500% mas mataas kumparar sa ibang pungsod. Sa Pilipinas, ara sa katalagman ang mga komunidad sa Rizal kag Kalinga dulot sang mapangwasak nga mga proyektong dam ni Razon Jr. Sang 2009 naman, kon wala magbato ang mga taga-Catanduanes kag ila nga mga tagasuporta, nahugakom na tani ni Razon Jr ang may 7,000 ektaryang kadutaan nga pagaminahan sang karbon.

Nahibal-an ni Razon Jr nga importante nga sangkap sa pagluntad sang iya mga negosyo ang pagsandig sa militar, gani busog man sa pondo ang mga mersenaryo. Ginpatindugan niya ang Philippine Military Academy sang ₱549-milyong bilding. Sa kainitan sang pagpulbos sa Marawi City, nagsuplay siya sa militar sang mga kasangkapan sa gera, maluwas pa sa pagkaon kag iban pang kagamitan sang mga suldado.

Samtang, ginpwesto niya si anay Col. Michael Ray Aquino bilang upisyal sa seguridad sang iya *casino* kag kumpanyang mina. Responsibilidad sa ginabansagan nga "berdugo ni Lacson" ang pagseguro sa "corporate social responsibility" (o kuno "salabton sang kumpanya sa katilingban"), nga wala sang iban kundi paglimpyo sa mga kalainan sang kumpanya kag pagpahipos sa naagrabyado nga mga komunidad. AB

SA MALIP-OT NGA PULONG

₱ 3.5 BILYON

₱ 3.6 BILYON

neto nga kita sang Petron kag Shell Philippines sa unang kwarto sang 2022, doble kumparar sa unang kwarto sang 2021. Nagkuripon sang ganansya ang mga ini sa manipulado nga pangkalibutanon nga presyo sang langis.

5.4%

tantos sang implasyon sang Mayo.

Dulot ini pangunahon sang wala untat nga pagtaas sang presyo sang langis.

50%

sang mga mamumugon nga Pilipino

ang naghambal nga "stressful" o makatulublag ang ila lugar sa trabaho.

Ginkuhaan: Gallup International, Hunyo 2022

89.3 milyon

katawo sa bilog nga kalibutan ang pwersahan nga napalayas halin sa ila mga puluy-an dulot sang pagpangharas, gera, abuso kag kalakasan sa katapusan sang 2021.

Ginkuhaan: United Nations Refugee Agency

35

kaso sang pagpangharas sa mga mamahayag halin Marso tubtub Hunyo 2022.

Ginkuhaan: National Union of Journalists of the Philippines

"Pamatan-on ang paglaum sang banwa."

isa sa pinakabantog nga halambalanon nga ginsulat ni Dr. Jose Rizal nga ginbun-ag sang Hunyo 19, 161 tuig na ang nakaligad.

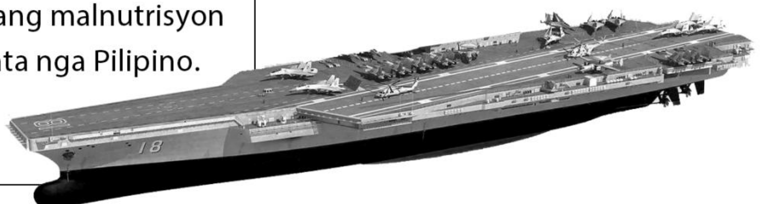

NUTRIBUN

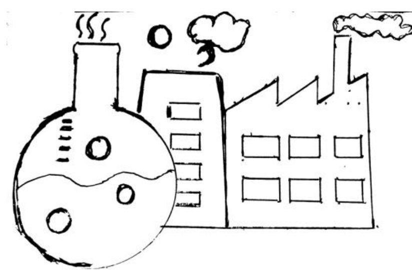
Tinapay nga ginapagwa nga simbolo sang mga "bulawanon nga panahon" sang diktaduryang Marcos. Ang matuod programa ini nga ginpauswag kag ginpondohan sang USAID. Pakitang-tawo nga pagsabat ini sa lapnagon nga problema sang malnutrisyon sa mga bata nga Pilipino.

3

na ang *aircraft carrier* sang China sining Hunyo **kag sa sini ikaduha na ini sa may pinakamadamo nga amo nga barko** sa kalibutan, masunod sa US.

Makahililo nga industriya sa kemikal

Yabi ang industriya sa kemikal kag mga produkto nga kemikal sa produksyon pang-agrikultura kag halos tanan nga subsektor sang pagmanupaktura. Ginakilala ini nga taludtod sa pungsodnon nga industriyalisasyon. Isa ini sa mga industriya nga nagakinahanglan sang mataas nga lebel sang teknolohiya kag may relatibong mataas nga dugang nga balor.

Sa Pilipinas, ini ang ikatatlo nga pinakadaku nga subsektor sa pagmanupaktura—masunod sa pagkaon kag elektroniks. Sang 2021, naglab-ot sa ₱390 bilyon ang dugang nga balor sang subsektor. Ginbug-os sini ang 11-12% pangkabilugan nga dugang nga balor sa sektor sang pagmanupaktura. Ang tingub nga balor sang baligyaanay sini (abereyds nga ₱7 bilyon kada tuig) nagabug-os sa 6.7% sang *gross domestic product*.

Ugaling, gamay kag bangian ang industriya nga kemikal sa pungsod. May mga yabi nga produkto, pareho sang abono kag bulong, nga indi bastante ang produksyon para masabat ang lokal nga kinahanglanon. Sa kaso sang abono, ginaimport sang Pilipinas ang 95% sang kinahanglanon sang mga mangunguma. Nagasalig gihapon ang lokal nga pagproseso sa petrokemika kag ibang basehan nga sangkap kag elemento nga kinahanglan iimport.

Sa pihak nga bahin, ginasiling nga bastante o indi gani sobra ang kapasidad sa pagmanupaktura sang produktong pangkonsumo pareho sang mga plastik nga kubyertos, pangputos (wrapper), suludlan, mga bag kag *styrofoam*. Ang mga plastik nga ini nga ginatawag nga *single-use* (isa lang nga gamit) kabahin sang labing nagadulot sang polusyon sa kalibutan, nagasamad sa mga ekosistema kag nagapatay sa madamo nga hayop sa dagat.

Sa nagligad, mayor nga eksporter sang *glycerin* ang Pilipinas, isa ka oleokemika nga halin sa niyog. Ginagamit ini sa paghimo sang habon kag ibang produkto nga panglimpyo. Halin 2016, relatibong mas manubo na ang pangkalibutanon nga demand para diri dulot sang pagbaskog sang *palm oil* bilang pangbaylo nga sangkap. Amat-amat na nga nalabawan ang Pilipinas sang eksport nga *palm oil* halin sa Malaysia kag Indonesia nga mas barato kag bugana.

Sang 2019, masobra 1,400 kumpanya ang nakarehistro sa industriyang kemikal kag 46,000 klase sang ginaproseso nga kemikal sa lokal nga imbentaryo. Halos katunga (43%) sa mga ini nagamanupaktura sang plastik nga nagabug-os sa 26% sa kabilugang produksyon sang kemikal sa pungsod. Lakip sa mga himo nga produkto sini ang plastik nga gamit-balay, tubo kag gamit sa mga negosyo. Ang iban pang produkto mga basehan nga kemikal pareho sang alkohol, *industrial gas* kag *resin* (22%); kag mga produktong himo sa goma pareho sang kariton kag tsinelas (7%). Ang mayorya (45%) nakategorya nga "iban pang produktong kemika" pareho sang mga pahumot, bulong, pintura, habon kag shampu, tinta, kosmetiks, abono, pestisidyo, *lubricant* (langis, grasa kag iban pa) kag pangpapilit.

Dominado ang industriya sang mga multinasyunal nga kumpanya pareho sang Dow Chemicals Pacific Ltd (US), Du Pont Far East Incorporated (France) kag Bayer (Germany) kag mga daku nga agrokemika nga kumpanyang Monsanto (ginabakal sang Bayer) kag Syngenta (China). Sa lokal, lakip sa may mga daku nga operasyon ang Petron kag JG Summit, Chemrez Technologies, Mabuhay Vinyl Corporation, Pacific Boysen Paint kag RiChemical Corporation. Makit-an sa Metro Manila, Bataan , Batangas, Cebu, Leyte, Negros kag Iligan ang mayor nila nga mga pabrika.

Makahililo nga lugar sa pagtrabaho

Direkta nga ginaempleyo sa industriya ang 93,000 mamumugon. (Naggamay halin 147,000 sang 2013.) Pareho sang madamo sa mga sektor sang industriya, lapnagon ang kontraktwalisasyon kag manubo nga panweldo sa subsektor. Dugang diri, bantog ang mga pabrika sini sa produksyon nga atrasado kag malala nga paglapas sa mga pagsulundan sa kaluwasan kag ikaayong lawas nga nagadulot sang pagbalatian kag pagkamatay sang mga mamumugon.

Isa sa pinakadaku nga trahedya sa pagtrabaho ang sunog sa Kentex Manufacturing Incorported, isa ka pabrika sang goma nga tsinelas, sang 2015. Napatay sa sunog ang 72 mamumugon, kadam-an kababainhan, kag ginatos ang wala pa makit-an. Luwas sa indi areglado nga pagistak sang kemikal nga madali masunog, daw ginkulong sa hawla ang mga mamumugon gani indi sila makaguwa sang mag-igrab ang kalayo. Kadam-an sa ila mga kontraktwal nga wala sang benepisyo. Sang 2020, ginbasura sang korte sa salabton kriminal ang mga upisyal sang kumpanya kag tinawo sang Bureau of Fire Protection nga naghatag sang permit bisan indi pasado sa mga pagsulundan pangkaluwasan ang pabrika.

Isa pa nga kaso sang indi luwas nga lugar sang trabaho ang pabrika sang Pepmaco, isa ka kumpanya nga nagahimo sang habon kag shampu. Isa sa mga reklamo sang mga mamumugon diri ang pagpauyat kag pagproseso sa ila sang kemikal nga makasuluka kag nagakadunot ang panit sang wala sang proteksyon. Gamit sang kumpanya sa paghimo sang habon ang Zeolite, isa ka kemikal nga nagadulot sang kanser. Nagdugang ini sa isyu sang kontraktwalisasyon, pagpabarato sang sweldo kag pagpang-ipit sa mga myembro sang ila unyon. AB

Peligro sa pabrika, katalagman sa kabuhi sang mga mamumugon

Nadugang sa malaba nga listahan sang mga biktima sang paglapas sa mga pagsulundan sa kaluwasan kag ikaayong lawas sa pabrika si Stephen Corilla, isa ka obrero sa pabrika sang Universal Robina Corporation (URC) sa Tabok, Mandaue City, Cebu. Napatay si Corilla sang Hunyo 2 pagkatapos mag-andar ang *pulverizer machine* sang kumpanya samtang ara siya sa sulod.

Suno sa mga mamumugon kag report sang Department of Labor and Employment (DOLE), depektibo ang *safety device* sang makina, gani gulpe nga nag-andar samtang ginalimpyo ini ni Corilla. Ginpalimpyo sa biktima ang makina bisan wala sang nagakaigo nga inagihan diri kag duha ka semana pa lang siya sa trabaho.

Dugang diri, wala sang gilayon nga sabat ang kumpanya sa insidente kag nagpadayon ang operasyon sa pabrika pagkatapos sang krimen. Wala gilayon ginreport sang kumpanya sa pulis, barangay, o DOLE ang hitabo. Dugang pa, wala sang daku nga bulig nga ginhatag ang URC sa iya pamilya sa rason nga *agency-hired* si Corilla kag sa sini indi mamumugon sang kumpanya.

Antes si Corilla, apat ka obrero ang napatay pagkatapos nga magtiphag ang isa ka bilding sa Muralla Industrial Park sa Barangay Libtong, Mecauayan, Bulacan sang Mayo 31. Ginatudlo nga rason sang pagtiphag ang *overloading* sang mga nakaistak nga parsela kag pakete.

Sa lista sang International Labor Organization-Philippines, 17 sa kada 18 mamumugon ang wala nagabaton sang maayo nga kundisyon sa pagtrabaho. Pero sang 2018 lang ginhimo nga layi ang pagsilut sa paglapas sa mga pag-amlig sa kaluwasan kag ikaayong lawas sa pabrika pagkatapos ang pagkamatay sang 72 mamumugon sang pabrika sang Kentex sang makulong sa nasunog nga pabrika. Suno sa Institute for Occupational Health and Safety Development, sa pihak sang layi, nagapabilin nga ara sa 58.36% lang ang nagapatuman sa pabrika sa mga istandard sa kaluwasan kag ikaayong lawas. Wala man kuno ginasabat sang gubyerno kag mga ahensya sini ang madugay na nga problema kaangut sang inspeksyon sa mga pabrika para siguruhon ang pagpatuman sang layi.

Ang tuigan nga pag-inspeksyon sa sobra isa ka milyon nga negosyo sa pungsod ginaabaga lamang sang 774 nga tinawo. Gamay nga mas manubo sa 10% lang ang ginlab-ot sini nga usisaon sa nagligad nga tatlo ka tuig.

Nagapanguna sa listahan sang mga ginalapas sa talaksan nga nakasaad sa layi ang kawad-on sang mga nagasabat para sa *first aid*, mga upisyal sa kaluwasan kag inspeksyon sa pabrika kaangut sa kahandaan sa anuman nga sunog umpisa 2019.

Kaangut sang nagasulunod nga aksidente sa pabrika, nagpahayag ang mga organisasyon sa pagtrabaho nga "panahon na agud usisaon kag bag-uhon ang mga nagaluntad nga layi nga dapat tani para proteksyunan ang kinamatarung sang mga mamumugon." Bangud sa kawad-on sang ngipon ang layi, hilway nga makapadayon sang operasyon ang mga kapitalista bisan pa tuman kadamo nga kaso sang paglapas sa mga probisyon. AB

Pungsodnong welga, ginlunsar sa Ecuador

Ginlunsar halin Hunyo 13 sang mga tumandok kag pumuluyo sang Ecuador ang wala sang latid nga Paro Nacional (pungsodnon nga welga) batuk sa neoliberal nga mga polisiya nga resulta sang ila kabudlayan. Sa pagpanguna sang Confederación de Nacionalidades Indígenas (Conaie), isa ka pederasyon sang mga grupo nga tumandok nga Ecuadorian, linibo ang nagbuhos sa nagkalainlain nga kalsada para punggan ang pagagi sang mga salakyan kag tawo. Ginparalisa nila ang masobra 20 ka mayor nga mga dalan.

Lakip sa ila ginaduso ang pagpanubo kag paglansang sa presyo sang langis (may lokal nga produksyon ang pungsod), subsidyo para sa mga imol kag iban pang reporma nga baliskad sa dikta sang International Monetary Fund sa pungsod.

Sang Hunyo 4, iligal nga gin-aresto ang presidente sang Conaie nga si Leonardo Iza kag ginkulong sa sulod sang 24 oras. Sang Hunyo 19, nagdeklarar ang presidente sang pungsod nga si Lasso Guillermo sang *state of exception* (pareho sang *state of emergency* nga malapit sa layi militar) sa tatlo ka prubinsya kon sa diin pinakamabaskog ang mga protesta. AB

Anti-neoliberalismo nga presidente, napilian sa Colombia

SA LABING UNA NGA KAHIGAYUNAN, napilian sa Colombia ang isa ka presidente nga ginatawag maka-Wala kag anti-neoliberalismo. Nagdaug sa eleksyon sang Hunyo 19 sanday Gustavo Petro, upod sang iya bise-presidente nga si Francia Marquez. Ginkumparar siya sa mga bag-o napilian nga anti-imperyalista nga presidente sa Chile, Honduras kag Peru.

Madugay na nga nagaalagad nga meyor sang Bogota, kabisera sang pungsod, si Petro. Kilala man siya bilang anay myembro sang M-19, isa ka armadong gerilyang grupo, nga nagbato sa gubyerno sang dekada 1980. Si Marquez naman kilala bilang aktibista nga maka-kapalibutan.

MAG-AMOT SA ULOS! Nagabaton na ang editoryal istap sang Ulos sang mga kontribusyon nga sinulatan nga literatura kag arte—binalaybay, salaysay, mga naratibo pareho sang reportahe, dagli kag malip-ot nga sugilanon, komiks kag dibuho. Ang tema sang isyu sang Ulos 2022 amo ang paghimakas sang pumuluyo kag sang ila hangaway sang banwa batuk sa rehimeng US-Marcos sadto kag subong. Ipadala ang inyo kontribusyon sa ulos2022@cpp.ph tubtob Oktubre 31, 2022.